

I. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1. Осы Қосымша қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру ережелері (әрі қарай – Ережелер) – «АСКО» АҚ (әрі қарай мәтінде – Сақтандырушы) ішкі құжаты болып табылады. Ол сақтандыру шарттарын, оларды жасау тәртібін және сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру шарттарын әрекетке қабілетті азаматтар немесе заңды тұлғалармен (әрі қарай мәтінде – Сақтанушылар) анықтайды.

2. Осы Ережелерде келесі ұғымдар қолданылады:

Сақтанушы – сақтандырушымен қосымша қаржылық шығындардан ерікті сақтандыру шартын жасаған жеке немесе заңды тұлға;

Сақтандырушы – тиісті лицензия негізінде сақтандыру шарттарын жасау және орындау қызметін жүзеге асыратын заңды тұлға;

Пайда алушы – сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру төлемін алуға құқылы тұлға;

Сақтандыру жағдайы – сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жасауға негіз болатын оқиға;

Сақтандыру сыйлықақысы – Сақтанушының Сақтандырушыға төлеуге міндетті сомасы, ол Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру төлемін жасау міндетін Сақтандырушы қабылдағаны үшін төленеді, мөлшері сақтандыру шартында көрсетіледі;

Сақтандыру сомасы – сақтандырылған объект бойынша ақша сомасы, ол сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіреді;

Сақтандыру төлемі – сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтандырушының Сақтанушыға (Пайда алушыға) сақтандыру сомасы шегінде төлейтін ақша сомасы;

Франшиза – сақтандыру шарттарында көрсетілген, Сақтандырушының белгілі бір мөлшерден аспайтын залалды өтеуден босатылуы;

Контрагент – шарт бойынша белгілі бір міндеттемелерді қабылдаған тұлға немесе ұйым, шарттағы әрбір тарап бір-біріне қатысты.

2. САҚТАНДЫРУ ОБЪЕКТИ

2.1. Сақтандыру объекті – Сақтанушының мүліктік мүдделері болып табылады, олар жұмыстан айырылу, кірістің жоғалуы, қолайсыз табиғи құбылыстар, үзіліссіз және күтпеген шығындар, нарықтық құнның төмендеуі және қаржылық-шаруашылық қызметтің жүзеге асырылуы нәтижесінде туындаған басқа да шығындарды өтеуге байланысты. Алайда, бұл сақтандыру Қазақстан Республикасының «Сақтандыру қызметі туралы» заңының 6-бабы, 3-тармағының 12)-15) тармақтарында көрсетілген тәуекелдерді қамтымайды (әрі қарай – Заң).

3. САҚТАНДЫРУ СОМАЛАРЫН АНЫҚТАУ ТӘРТІБІ

3.1. Сақтандыру сомасы – сақтандыру объекті бойынша сақтандырылған ақша сомасы болып табылады және сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіреді.

3.2. Сақтандыру сомалары тараптардың келісімі бойынша анықталады және сақтандыру жағдайы орын алған кезде Сақтанушы кәсіпкерлік қызметтен келетін шығындар (шығындардың ішінде алынбаған пайданы қоспағанда) көлемінен аспайтын шектеуде белгіленеді.

3.3. Егер сақтандыру контрагенттің Сақтанушы алдындағы тауарларды жеткізу (тапсыру), жұмыстарды орындау, қызметтер көрсету бойынша міндеттемелерін келісімде көрсетілген мерзімде орындамауынан туындайтын шығындарға қатысты болса, сақтандыру сомасы сақтандыру келісімінің әрекет ету кезеңінде Сақтанушыға контрагент арқылы жеткізілуі (тапсыруы, орындалуы, көрсетілуі) тиіс тауарлар (жұмыстар, қызметтер) құны шегінде белгіленеді.

3.4. Аренда бойынша қаржылық тәуекелдерді сақтандыру кезінде сақтандыру сомасы Сақтанушының өз контрагентіне аренда шарты бойынша берген мүліктің құны шегінде, бірақ сақтандыру шарты жасалған күндегі осы мүліктің нақты құнынан аспайтын мөлшерде белгіленеді.

3.5. Егер сақтандыру келісімінің әрекет ету мерзімі ішінде сақтандыру жағдайы орын алған жағдайда Сақтанушының мүмкін болатын шығын сомасы ұлғайса, тараптардың келісімі бойынша сақтандыру сомасы сақтандыру шартына тиісті өзгерістер енгізу арқылы ұлғайтыла алады. Сақтандыру сомасын ұлғайту қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етеді, ол келесі формула бойынша есептеледі:

$$\text{Доп. СП} = (\text{УСС} - \text{ПСС} * \text{СТ бойынша шарт}) * \text{K1}, \text{ мұндағы белгілер:}$$

Доп. СП – қосымша сақтандыру сыйлықақысы;

УСС – сақтандыру шарты бойынша ұлғайтылған сақтандыру сомасы;

ПСС – сақтандыру шарты бойынша алдыңғы сақтандыру сомасы;

СТ бойынша шарт – сақтандыру шарты бойынша сақтандыру тарифі;

K1 – сақтандыру сомасы азайтылған сәттен сақтандыру шартының аяқталуына дейінгі мерзімді есепке алатын коэффициент, 1-кестеге сәйкес анықталады.

1-кесте

Шарттың әрекет ету мерзімі айлар бойынша	1 айға дейін	1 айдан 2 айға дейін	2 айдан 3 айға дейін	3 айдан 4 айға дейін	4 айдан 5 айға дейін	5 айдан 6 айға дейін	6 айдан 7 айға дейін	7 айдан 8 айға дейін	8 айдан 9 айға дейін	9 айдан 10 айға дейін	10 айдан 11 айға дейін	11 айдан астам
K1, K2, K3	0,20	0,35	0,50	0,60	0,65	0,70	0,75	0,80	0,85	0,90	0,95	1,00

3.6. Тәуекел ұлғайған жағдайда Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысының мөлшерін ұлғайтуға құқылы.

3.7. Сақтандырушының жауапкершілігі тек сақтандыру шартына енгізілген және оның әрекет ету мерзімінде орын алған сақтандыру жағдайларына ғана қатысты.

4. САҚТАНДЫРУ СЫЙЛЫҚАҚЫСЫ

4.1. Сақтандыру сыйлықақысы – бұл Сақтанушының Сақтандырушыға сақтандыру шарты бойынша белгіленген мөлшерде сақтандыру төлемін жасау міндетін қабылдағаны үшін төлеуге міндетті ақша сомасы.

4.2. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері Сақтандырушы тарапынан есептеледі және сақтандыру шартында көрсетіледі.

4.3. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері сақтандыру тарифіне, сақтандыру сомасына және сақтандыру мерзіміне байланысты анықталады.

4.4. Тараптардың келісімі бойынша сақтандыру сыйлықақысы біржолғы төлем ретінде немесе барлық сақтандыру мерзімі үшін бөліп төлеу арқылы төленуі мүмкін. Сыйлықақыны төлеу тәртібі мен мерзімі сақтандыру шартымен анықталады.

4.5. Егер сақтандыру сыйлықақының кезекті бөлігі шартта белгіленген мерзімде төленбесе, сақтандыру шарты төлем жасалмаған күннен кейінгі күннен бастап тоқтатылған деп есептеледі. Бұған дейін төленген сыйлықақы қайтарылмайды.

4.6. Сақтандыру шарты қайта іске қосылғанда, Сақтанушы әр кешіктірілген күн үшін Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде белгіленген мөлшерде айыппұл төлейді, бірақ ол сақтандыру шарты бойынша жалпы сыйлықақы сомасынан аспайды.

4.7. Сақтандыру сыйлықақылары Сақтанушы тарапынан қолма-қол ақша түрінде Сақтандырушы кассасына, Сақтандырушының өкіліне (сақтандыру агенті) немесе банк арқылы төленуі мүмкін.

4.8. Қысқа мерзімді сақтандыру шарттары бойынша сыйлықақыны есептеу тәртібі келесі формуламен анықталады:

$$СП_k = СП_{жыл} \times K2, \text{ мұндағы:}$$

$СП_k$ – қысқа мерзімді сақтандыру шарттары бойынша сыйлықақы;

$СП_{жыл}$ – жылдық есеппен сақтандыру сыйлықақысы;

$K2$ – шарттың әрекет ету мерзімін толық айлармен есепке алатын коэффициент, 1-кестеге сәйкес анықталады.

4.9. Бір жылдық мерзімге жасалған сақтандыру шартында әрекет ету кезеңінде Сақтанушы сақтандыру сомасының мөлшерін өзгерте алады.

4.10. Сақтандыру сомасы ұлғайған жағдайда негізгі сақтандыру шартқа қосымша келісім жасалады, онда сақтандыру сыйлықақысы шарттың аяқталуына дейін қалған толық айлар негізінде есептеледі. Қосымша сақтандыру сыйлықақысын есептеу (Д) келесі формула бойынша жүзеге асырылады:

$$Д = (СП_2 - СП_1) \times \frac{n}{12}, \text{ мұндағы:}$$

12

$СП_1$ – сақтандыру шарты бойынша бастапқы сақтандыру сыйлықақысы;

$СП_2$ – сақтандыру сомасы ұлғайғаннан кейін есептелген сақтандыру сыйлықақысы;

n – сақтандыру шартының аяқталуына дейін қалған толық айлар саны.

4.11. Сақтандыру сомасын азайту тек Сақтанушы бұрын осы шарт бойынша сақтандыру төлемін алмаған жағдайда ғана жүргізілуі мүмкін. Сақтандыру сомасы азайтылған кезде Сақтанушыға сыйлықақының белгілі бір бөлігі (В) қайтарылады, ол келесі формула бойынша есептеледі:

$$В = (СП_1 - СП_2) \times K3$$

мұндағы:

$СП_1, СП_2$ – сәйкесінше бастапқы және соңғы сақтандыру сомаларына есептелген жылдық сақтандыру сыйлықақысы;

n – сақтандыру шартының аяқталуына дейін қалған толық айлар саны;

K_1 – сақтандыру сомасы азайтылған сәттен шарттың аяқталуына дейінгі мерзімді есепке алатын коэффициент;

K_3 – 1-кестеге сәйкес анықталады.

4.12. Қосымша келісім жасалған жағдайда (сақтандыру сомасы ұлғайған кезде) сақтандыру сыйлықақысы бастапқы сақтандыру шартының әрекет ету мерзіміне пропорционалды анықталады. Осы кезде толық емес айға төленетін сыйлықақы толық ай ретінде есептеледі. Сақтандыру шартына енгізілетін барлық толықтырулар мен өзгертулер негізгі сақтандыру шартына қосымша келісім арқылы рәсімделеді.

4.13. Егер Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын қайта есептеу үшін қажетті нақты деректерді Сақтандырушыға уақытылы ұсынбаса, Сақтандырушы оларды жазбаша түрде Сақтанушыдан сұрауға міндетті. Егер Сақтанушы Сақтандырушының сұрауынан кейін бір ай ішінде талап етілген ақпаратты бермесе, сақтандыру шарты тоқтатылады, және Сақтандырушы айлық мерзім аяқталғаннан кейін болған сақтандыру жағдайлары бойынша төлем жасау міндетінен босатылады.

4.14. Сақтандырушы Сақтанушы берген деректердің дұрыстығын тексеруге құқылы. Сақтанушы Сақтандырушыға мұндай тексеруді жүргізуге мүмкіндік беруі тиіс. Егер Сақтанушы сақтандыру сыйлықақы мөлшеріне әсер ететін деректерді дұрыс немесе толық бермегені анықталса, Сақтандырушы Сақтанушыға жетіспейтін сыйлықақы сомасына шот жолдай алады және сақтандыру шартына қосымша енгізеді. Егер Сақтанушы бұл шотты алған күннен бастап бір ай ішінде төлемесе, сақтандыру шарты тоқтатылады.

5. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНЫҢ ТІЗІМІ

5.1. Сақтандыру жағдайы – бұл сақтандыру шарты бойынша сақтандыру төлемін жасауға негіз болатын оқиға.

5.2. Сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиға ықтималдық және кездейсоқтық сипаттарына ие болуы тиіс.

5.3. Сақтандыру жағдайының орын алғанын және оған байланысты шығындарды дәлелдеу міндеті Сақтанушыға жүктеледі.

5.4. Қосымша қаржылық шығындардан сақтандыру шарттары бойынша тек Сақтанушының өз тәуекелі сақтандырылуы мүмкін және тек оның пайдасына.

5.5. Осы Ережелерге сәйкес келесі тәуекелдер сақтандырылуы мүмкін:

5.5.1. Жұмыстан айырылу, штат қысқартылуы, қайта ұйымдастыру немесе кәсіпорынды жою жағдайларымен байланысты.

5.6. Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін, кәсіпкерлік қызметке байланысты Сақтанушыға контрагент тарапынан келісім-шарт міндеттемелерін орындамаудан туындайтын шығындармен байланысты мүліктік мүдделер және/немесе күтілетін кірістерді алмау тәуекелі мынадай мәмілелерге қатысты:

5.6.1. Сатып алу-сату, жеткізу:

Сақтанушыға келетін шығындар (алынбаған пайданы қоспағанда) мына себептерден:

а) тауарларды жеткізбеу, толық жеткізбеу немесе мүлікті (тауарды) келісім-шартта көрсетілген мөлшерде және мерзімде бермеу;

б) келісім-шарт шарттарына сәйкес келмейтін сапалы немесе толық емес тауарларды жеткізу;

в) келісім-шартпен белгіленген мерзімде төлемдерді орындамау.

5.6.2. Ауыстыру (мена):

а) Сақтанушыға келетін шығындар (алынбаған пайданы қоспағанда) контрагент Сақтанушыға берген тауардың орнына келісім-шарт бойынша басқа тауарды уақытында және келісілген мөлшерде бермеген жағдайда.

5.6.3. Аренда (соның ішінде лизинг):

а) Сақтанушыға келетін шығындар (алынбаған пайданы қоспағанда) контрагенттің аренда шарты бойынша Сақтанушыдан алынған мүлік үшін төлемдерді уақытында орындамауынан немесе арендаға алынған мүлікті уақытында қайтармауынан.

5.6.4. Подряд:

а) Сақтанушыға келетін шығындар (алынбаған пайданы қоспағанда) контрагенттің қабылданған жұмыстарды төлемей орындамауынан немесе Сақтанушы төлем жасаған подряд жұмыстарын орындамауынан.

5.6.5. Қызмет көрсету:

а) Сақтанушыға келетін шығындар (алынбаған пайданы қоспағанда) контрагенттің көрсетілген қызмет үшін төлем жасамауынан немесе төленген қызметті орындамауынан.

5.6.6. Өндірістік және коммерциялық емес қызметтің үзілістері:

а) Сақтандыру объектісі – Сақтанушының өндірістік және/немесе коммерциялық емес қызметінің тоқтауынан туындайтын мүмкін шығындарды болдырмау мүддесі.

5.6.7. Тараптар келісімі бойынша сақтандыру шартына сәйкес қаржылық-шаруашылық қызметтен туындайтын басқа да шығындар.

5.7. Сақтандыруға заңсыз мүлктік мүдделер жатпайды.

5.8. Сақтандыру жағдайы – контрагенттің Сақтанушы алдындағы шарттық міндеттемелерін орындамауы (немесе дұрыс орындамауы) құжаттармен расталған жағдайда.

5.9. Бұл міндеттемелердің орындалмауы (немесе дұрыс орындалмауы) мына түрлерде сақтандыру оқиғасы болып саналады:

а) тауар, жұмыс немесе қызмет үшін төлем жасалмаған;

б) төленген тауар, жұмыс немесе қызмет жеткізілмеген.

5.10. 5.9 тармақтың «а» және «б» тармақтарында көрсетілген әрекеттер:

5.10.1. Төмендегі себептер нәтижесінде орындалуы тиіс:

1) күштік жағдай (табиғи апаттар: жер сілкінісі, су тасқыны және т.б.) міндеттемелер орындалған уақыт пен орындау жерінде;

2) Контрагенттің заңды түрде белгіленген тәртіппен өтімді активтердің болмауы;

3) Контрагенттің төлем қабілетсіздігі, нәтижесінде:

4) а) Сақтанушыға жеткізілген тауар мен қызмет үшін қарызын өтемеген;

5) б) жеткізілмеген тауар немесе қызмет үшін алдын ала төленген сомалар қайтарылмаған;

6) в) Контрагенттің төлем қабілетсіздігі мына жағдайларда деп саналады:

7) банкроттық ісі басталған;

8) сот шешімімен банкрот деп танылған;

9) сот арқылы борыш өндіргенімен толық өтелмеген.

Контрагенттің төлем қабілетсіздігі күні – сот шешімі күшіне енген күн немесе тараптар келісімі.

5.10.2. Бұл жағдайлар:

- Сақтанушы кірісінің толық немесе жартылай жоғалуына; және/немесе

- қосымша шығындарға (сот шығындарысыз) әкеледі.

5.11. Күштік жағдай кезінде Сақтандырушы жауапкершілігі шарт мерзімі аяқталғаннан кейін 45 күннен кейін басталады. Банкроттық күдігі болса, жауапкершілік сот шешімі шыққан күннен басталады.

5.12. Сақтандыру шарты бойынша Сақтанушыға контрагенттің шарттық міндеттемелерін орындамауынан (тауар, жұмыс немесе қызмет үшін төлем жасамау, жеткізілмеу, орындалмау) туындаған шығындар өтеуге жатады.

Осы шығындарға мыналар жатады:

а) сақтандырылған келісім бойынша Сақтанушыға төленетін тауар, жұмыс немесе қызметтің құны;

б) Сақтанушы контрагентке алдын ала төлеген жеткізілмеген тауар, орындалмаған жұмыс немесе көрсетілмеген қызмет сомасы.

5.13. Шығын мөлшері – контрагенттің міндеттемелерін орындамауынан Сақтанушының ала алмай қалған кірістері немесе шығындары.

6. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЛАРЫНАН ШЫҒАРЫЛУ ЖӘНЕ САҚТАНДЫРУДЫ ШЕКТЕУ

6.1. Осы Ережелерге сәйкес сақтандыру келесі жағдайларды қамтымайды:

- 6.1.1. төлемдерді кешіктіру немесе жұмыстарды орындамау бойынша шарттан туындайтын айыппұлдар, өсіімдер, айыппұл сомалары және басқа ұқсас шығындар;
- 6.1.2. келісім-шарт құнын шарттық валюталық бірліктерде есептеу кезінде айырбас айырмасы;
- 6.1.3. үшінші тұлғалардың Сақтанушыға қарсы талаптары, олардың міндеттемелерін орындау сақтандырылатын шартты орындамау салдарынан мүмкін болмаған жағдайда.
- 6.2. Төлемге жатпайтын шығындар туындайтын жағдайлар:
 - 6.2.1. өндірістік авария немесе контрагент үшін күтпеген жағдай, нәтижесінде өндірістік процесті тоқтату немесе өндіріс көлемін (жұмыстар, қызметтер) айтарлықтай азайту, тек 5.10.1 тармақтың 1-тармағында көрсетілген күштік жағдайлардан (табиғи апаттар) басқа;
 - 6.2.2. нарықта қажетті тауарлардың болмауы;
 - 6.2.3. контрагенттің қажетті қаражаттың болмауы;
 - 6.2.4. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес келмейтін шарт, соның ішінде заңнаманың өзгеруінен туындаған;
 - 6.2.5. сақтандыруға алынатын шарттардың заңды түрде өндіруші, жеткізуші, алушы немесе транзит елінің заңнамасына сәйкес келмеуі, соның ішінде заңнаманың өзгеруінен туындаған;
 - 6.2.6. валютаның конверттелмеуі, ақша аударымдары немесе тауар жеткізілімдеріне тыйым салу немесе шектеу, банктік төлемдердің кешігуі;
 - 6.2.7. мемлекеттік немесе көпжақты халықаралық келісімдерге сәйкес қарыздарды немесе жеткізілім міндеттемелерін жою, төлем мерзімін кейінге қалдыру;
 - 6.2.8. импорттық (экспорттық) лицензияны жою, импортқа (экспортқа) эмбарго енгізу;
 - 6.2.9. банктер қызметкерлерінің абайсыздығы немесе алаяқтығы, жалған ақша белгілерін, чек, вексельдерді қабылдауы;
 - 6.2.10. Сақтанушының контрагент алдындағы міндеттемелерін орындамауы немесе дұрыс орындамауы;
 - 6.2.11. қажетті құжаттарды (тауарларды сүйемелдейтін құжаттар, импорт/экспорт рұқсаттары, лицензиялар және т.б.) ұсынбау;
 - 6.2.12. контрагенттің келісімшарт міндеттемелерін қасақана орындамауы, сот шешімімен расталған;
 - 6.2.13. сатып алу-сату келісімінің контрагент пен Сақтанушының сөз байласу нәтижесі деп танылуы;
 - 6.2.14. контрагенттің қасақана жалған банкроттығы.
- 6.3. Төлемге жатпайтын шығындар туындайтын жағдайлар:
 - 6.3.1. кез келген әскери іс-қимылдар, террорлық актілер, азаматтық көтерілістер, ереуілдер, көтерілістер, локдаундар, қамау, тәркілеу, реквизиция, азаматтық немесе әскери билік бұйрығымен жұмыс тоқтатылуы, мәжбүрлі ұлттықландыру, эмбарго енгізу, блокада, төтенше жағдай, бүлік, бүлікшілдік, төңкеріс, қастандық, көтеріліс, революция;
 - 6.3.2. сақтандыру шарты жасалғанға дейін сақтандыру аумағы апат аймағы деп жарияланған табиғи апаттар;
 - 6.3.3. кез келген формадағы ядролық энергияның әсері, радиациялық, химиялық немесе бактериялық ластану;
 - 6.3.4. сақтандыру жағдайы туралы Сақтандырушыға уақытында хабарламау;
 - 6.3.5. сақтанушының сақтандырушыға талап ету құқығынан бас тартуы немесе құжаттарды бермеуі; егер сақтандыру төлемі жасалған болса, Сақтандырушы оны толық немесе жартылай қайтаруды талап етуге құқылы;
 - 6.3.6. сақтанушының сақтандыру тәуекеліндегі маңызды өзгерістер туралы уақытында хабарламауы;
 - 6.3.7. шарт жасалған күні қарыз мерзімі өтіп кеткен кредиттер сақтандыруға жатпайды.
- 6.4. Сақтандыру шартының шарттарында Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да ерекшеліктер көзделуі мүмкін.

7. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫНЫҢ МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ӘРЕКЕТ АУМАҒЫ

- 7.1. Сақтандыру шартының әрекет ету мерзімі тараптардың келісімі бойынша белгіленеді. Сақтандыру шарты Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлегеннен кейін күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болып табылады. Егер сыйлықақы бөліп төленсе – алғашқы төлем жасалған сәттен бастап (егер сақтандыру шарты басқа тәртіпті көздемесе):
- 7.1.1. Сақтандыру сыйлықақысын қолма-қол төлеу кезінде – Сақтандырушы кассасына ақша түскен күннен кейінгі сағат 00:00 бастап;
- 7.1.2. банк аударымы арқылы төлеу кезінде – Сақтандырушының банк шотына ақша түскен күннен кейінгі сағат 00:00 бастап.
- 7.2. Сақтандыру қорғауының кезеңі сақтандыру шартының әрекет ету мерзімімен сәйкес келеді, егер шарт басқа тәртіпті көздемесе.
- 7.3. Сақтандыру шартының әрекет етуі сақтандыру шартын тоқтату күні сағат 24:00-де аяқталады.
- 7.4. Сақтандыру аумағы – сақтандыру шартына көрсетілген территория болып табылады.

8. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ҚОРЫТУ РЕТІ

- 8.1. Сақтанушы сақтандыру шартын жасасқан кезде Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне сәйкес Сақтанушымен шарттық қатынастарға енген тұлға ретінде қарастырылады.
- 8.2. Сақтандыру шарты Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде жасалады. Сақтанушы сақтандыру өтінішімен бірге Сақтандырушыға келесі дұрыс рәсімделген құжаттарды (нотариуспен расталған көшірмелерін) ұсынуы тиіс:
- а) жарғы, Сақтанушының мемлекеттік тіркеу құжаты (егер Сақтанушымен сақтандыру шарты алғаш рет жасалса);
 - б) шартқа байланысты қызметті жүргізуге рұқсаттар, лицензиялар, сертификаттар және патенттер, қаржылық тәуекелді сақтандыруға қабылдау (Сақтанушы мен Сақтанушының контрагенті үшін);
 - в) Сақтанушының мүліктік жағдайын растайтын құжаттар (соңғы есеп күніне арналған баланс және т.б.);
 - г) мәміле бойынша келісімшарттар, тауар-тасымалдау құжаттары және қаржылық тәуекел сақтандыруға алынатын басқа құжаттар;
 - д) несие шартының көшірмесі және оған қатысты барлық құжаттар;
 - е) несие алу мүмкіндігін растайтын құжаттар, яғни несие қамтамасыз етілгенін көрсететін құжаттар;
 - ж) өндірісті (қызметтерді) жүзеге асыру жобасына техникалық-экономикалық сараптама қорытындысының көшірмесі және тәуекел дәрежесін бағалауда маңызды болуы мүмкін басқа құжаттар.
- Өтініште сақтандыру объектісі, сонымен қатар сақтандыруға алынатын объектінің тәуекел дәрежесін анықтауда маңызды барлық мәліметтер көрсетілуі тиіс. Қажет болған жағдайда Сақтандырушы Сақтанушы ұсынған мәліметтердің дұрыстығын тексеруге құқылы.
- Егер сақтандыру шарты жасалғаннан кейін Сақтанушы Сақтандырушыға нақты жалған мәліметтер бергені анықталса, Сақтандырушы шартты жарамсыз деп тануды талап етуге құқылы.
- 8.3. Егер Сақтанушы бұрын басқа сақтандыру ұйымдарында сақтандырылған қаржылық тәуекелді сақтандырса, ол Сақтандырушыға бұл сақтандыру шарттарының жай-күйін жазбаша хабарлауға міндетті.
- Сақтандыру шартына осы Ережелерге және Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмейтін өзгертулер мен толықтырулар енгізілуі мүмкін.

9. ТАРАПТАРДЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

9.1. Сақтанушы міндетті:

9.1.1. Сақтандыру сыйлықақысын шартта көрсетілген мөлшерде, тәртіпте және мерзімде төлеу;

9.1.2. Сақтандырушыға сақтандыру шартын жасау үшін қажет барлық құжаттарды ұсыну, сақтандыру тәуекелінің жай-күйі туралы хабарлау мақсатында;

9.1.3. Сақтандыру шарты жасалған кезде хабарланған жағдайларда туындаған маңызды өзгерістер туралы Сақтанушыға белгілі болғаннан кейін дереу хабарлау, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелін елеулі түрде арттыра алса;

9.1.4. Сақтандыру жағдайы туындаған сәттен бастап 3 күн ішінде (демалыс және мерекелік күндер есепке алынбайды) Сақтандырушыға хабарлау, хабарламаны объективті тіркеу мүмкіндігі бар кез келген тәсілмен жасау;

9.1.5. Сақтандырушыға сақтандыру жағдайы бойынша жауапты тұлғаға деген талап құқығын беру;

9.1.6. Сақтандыру жағдайынан туындайтын шығындарды азайту үшін шара қолдану.

9.2. Сақтандырушы міндетті:

9.2.1. Сақтандыру жағдайы туындаған кезде шартта көрсетілген мөлшерде, тәртіпте және мерзімде сақтандыру төлемін жүзеге асыру;

9.2.2. Сақтанушының өтініші бойынша оны сақтандыру Ережелерімен таныстыру;

9.2.3. Сақтандыру құпиялылығын қамтамасыз ету;

9.2.4. Сақтанушының сақтандыру жағдайынан туындайтын шығындарды азайту үшін жұмсаған шығындарын өтеу.

9.3. Сақтанушыға құқықтар беріледі:

9.3.1. Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату, бірақ кемінде 30 күн бұрын Сақтандырушыға жазбаша хабарлау;

9.3.2. Шарт жоғалған жағдайда оның көшірмесін алу.

9.4. Сақтандырушыға құқықтар беріледі:

9.4.1. Сақтанушы ұсынған ақпаратты және шарт талаптарының орындалуын тексеру;

9.4.2. Қажет болған жағдайда тиісті органдарға сұрау жіберу;

9.4.3. Егер Сақтанушы жалған мәлімет берген немесе сақтандыру жағдайы туралы уақытында хабарламаған болса, сақтандыру төлемінен бас тарту;

9.4.4. Сақтандыру тәуекелі артқан жағдайда шарт талаптарын өзгерту немесе тәуекелдің өсуіне сәйкес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап ету, немесе Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шартты бұзу;

9.4.5. Сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын шартта белгіленген мерзімде төлемеген жағдайда шартты бұзу.

9.5. Сақтандыру шарты Сақтанушы мен Сақтандырушының басқа құқықтары мен міндеттерін де қарастыруы мүмкін, бұл құқықтар мен міндеттер нақты сақтандыру шарттары және Қазақстан Республикасының заңнамасы шеңберінде анықталады.

10. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫ ТУЫНДАҒАН КЕЗДЕ САҚТАНУШЫНЫҢ ӨРЕКЕТТЕРІ

10.1. Сақтандыру жағдайы туындаған кезде Сақтанушы міндетті:

10.1.1. Қосымша шығындардың туындауына ықпал ететін себептерді болдырмау және жою үшін дереу қажетті шаралар қабылдау;

10.1.2. Шығын туындағаны туралы ақпарат алған сәттен бастап, бірақ 3 (үш) жұмыс күні ішінде Сақтандырушыға жазбаша хабарлау және сақтандыру жағдайын құқық қорғау органдарына (және т.б.) хабарлау;

10.1.3. Сақтандыру жағдайының себептері, туындаған шығынның түрлері мен мөлшері туралы барлық белгілі мәліметтерді Сақтандырушыға хабарлау;

10.1.4. Сақтандыру жағдайы, оның себептері, шығын мөлшері бойынша құжаттарды Сақтандырушыға ұсыну (тиісті органдардың қорытындысы, шығын сомасының негіздемесі және т.б.);

10.1.5. Контрагенттен мерзімінде төленбеген сомаларды немесе жеткізілмеген тауарларды (көрсетілмеген қызметтерді) өндіру үшін барлық қажетті шараларды қабылдау;

10.1.6. Сақтандырушыға шарттың орындалмау себептерін тексеруге мүмкіндік беру және шығынның мән-жайы, сипаты мен мөлшерін анықтауға қатысты құжаттарға еркін қол жеткізуін қамтамасыз ету;

10.1.7. Сақтандырушының суброгациялық құқығын қамтамасыз ету үшін шара қолдану;

10.1.8. Егер сақтандыру төлемінен кейін Сақтанушының шығындары Контрагент немесе үшінші тұлғалар арқылы толық немесе ішінара өтелсе, немесе Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өтелу мерзімдері ішінде Сақтанушының сақтандыру төлемін алуға құқығын толық немесе ішінара жоятын жағдайлар анықталса, Контрагенттен (үшінші тұлғалардан) қаражат түскеннен немесе Сақтандырушыдан сақтандыру төлемін қайтару туралы талап алынғаннан кейін 5 банктік күн ішінде Сақтандырушыға сәйкес сақтандыру төлемінің бөлігін қайтару.

11. САҚТАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНЫҢ ТУЫНҒАНЫН ЖӘНЕ ШЫҒЫН МӨЛШЕРІН РАСЫҚТАЙТЫН ҚҰЖАТТАР ТІЗІМІ

11.1. Сақтандыру төлемін алу үшін Сақтанушы Сақтандырушыға сақтандыру жағдайы туралы жазбаша хабарлап, келесі құжаттарды ұсынуы тиіс:

11.1.1. Шығынды өтеу туралы Сақтанушының жазбаша өтініші;

11.1.2. Сақтандыру шартының түпнұсқасы;

11.1.3. Сауда-саттықты орындауға байланысты құжаттар (шарттар, тауарлық-тасымал накладнойлары, тауарларды жіберу (қабылдау) күнін және көлемін тіркейтін құжаттар, тауарларды төлеу үшін ақша аударымдары);

11.1.4. Сақтанушының мүмкін болатын шығындарды болдырмау немесе азайту үшін қабылдаған шараларын растайтын құжаттар (сақтандырылған міндеттердің бұзылуына байланысты Контрагентпен хат алмасу, талап-арыздар);

11.1.5. Сақтандыру жағдайының фактісін, себепін, орнын және басқа да мән-жайларды растайтын уәкілетті мемлекеттік және басқа да органдардан алынған құжаттардың көшірмелері;

11.1.6. Қылмыстық және азаматтық істер материалдарынан алынған құжаттардың көшірмелері;

11.1.7. Тиісті сот актілерінің көшірмелері (сот қараған жағдайда);

11.1.8. Егер п.п. 11.1.1 — 11.1.7 құжаттарынан сақтандыру жағдайының фактісі, шығын мөлшері немесе олардың себеп-салдар байланысы анықталмаса, Сақтандырушы Сақтанушыдан басқа да құжаттарды талап етуге құқылы.

11.2. Сақтандырушы барлық берілген құжаттарды тексеру құқығын өзінде қалдырады.

12. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМДЕРІН ЖҮРГІЗУ ТӘРТІБІ МЕН ШАРТТАРЫ

12.1. Сақтандыру төлемі үшін Сақтанушы (Пайдаланушы) Сақтандырушыға өтінішпен жүгіне алады. Өтінішке сақтандыру жағдайы салдарынан келтірілген зиян фактісін және оның мөлшерін растайтын тиісті құжаттар қосылуы тиіс.

Сақтандыру төлемі сақтандыру шартына сәйкес, сақтандыру жағдайының күні, орны, себептері және басқа да мән-жайларын растайтын құжаттарға негізделіп жүргізіледі. Сақтандырушы сақтандыру жағдайына қатысты ақпаратты құқық қорғау органдарынан және басқа да мәліметтері бар ұйымдардан сұрата алады, сондай-ақ сақтандыру жағдайының мән-жайларын өз бетімен анықтай алады.

12.2. Сақтандыру төлемдері әрбір сақтандыру жағдайы бойынша немесе жалпы себеппен байланысты сақтандыру жағдайлары тобы үшін сақтандыру сомасының шегінде жүргізіледі. Сақтандыру төлемдерінің мөлшері франшиза мөлшері бойынша азайтылуы мүмкін.

12.3. Сақтандыру шарты бойынша франшиза қарастырылуы мүмкін, ол шартты және шартсыз болып бөлінеді:

12.3.1. Шартты франшиза кезінде Сақтандырушы шығын мөлшері франшизадан аспайтын болса, міндеттемелер бойынша жауапкершіліктен босатылады;

12.3.2. Шартсыз франшиза кезінде Сақтандырушының міндеттемелер бойынша жауапкершілігі шығын мөлшерінен франшизаны алып тастағандағы сома арқылы анықталады.

12.4. Франшиза екі тараптың келісімімен сақтандыру сомасына пайыздық қатынаста немесе абсолюттік мөлшерде белгіленеді.

12.5. Егер сақтандыру жағдайы сақтандыру төлемінің белгілі бір бөлігін (егер сақтандыру премиясы бөліп төленетін болса) төлемес бұрын туындаса, төлем мерзімі келмеген соманы сақтандыру төлемін есептеу кезінде ескеруге болады.

12.6. Сақтандыру шартының шарттарына сәйкес сақтандыру төлемін нақты зат түрінде (натуралды түрде) өтеу қарастырылуы мүмкін, бірақ ол сақтандыру сомасының шегінде ғана жүзеге асырылады.

12.7. Егер сақтандыру жағдайы туындаған сәтте сақтандыру сомасы мүмкін болатын ең жоғарғы шығын мөлшерінен төмен болса, Сақтандырушы сақтандыру төлемін сақтандыру сомасының ең жоғарғы шығын мөлшеріне қатынасы бойынша пропорционалды түрде төлейді (егер сақтандыру шартында басқа жол көрсетілмесе). Осы жағдайда сақтандыру төлемінің (СВ) мөлшері мына формуламен есептеледі:

$$СВ = Y * C/СИ - \Phi, \text{ мұндағы}$$

:

Y — нақты шығын мөлшері;

C — сақтандыру сомасы;

СИ — ең жоғарғы мүмкін болатын шығын мөлшері;

Φ — шартсыз франшиза (бар болса).

12.8. Сақтандыру төлемі жасалған жағдайда, егер сақтандыру шарты бірінші сақтандыру жағдайынан кейін тоқтатылмаса, сақтандыру сомасы төленген сақтандыру төлемдерінің мөлшері бойынша азайтылады.

12.9. Егер сақтандыру төлемдері сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасының толық мөлшерінде жүргізілсе, сақтандыру шартының әрекеті тоқтатылады.

13. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮРГІЗУ ҮШІН ҚАЖЕТТІ ҚҰЖАТТАРДЫҢ ЖЕТКІЗІЛМЕГЕНІ ТУРАЛЫ САҚТАНУШЫНЫ НЕГЕ ХАБАРЛАНДЫРУ МЕРЗІМІ

13.1. Егер Сақтанушы (Пайдаланушы) немесе олардың өкілі сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін барлық қажетті құжаттарды ұсынбаса, Сақтандырушы оларды жетіспейтін құжаттар туралы жазбаша хабарламамен өтініш алған күннен бастап жеті (7) жұмыс күні ішінде хабарлауға міндетті.

14. САҚТАНДЫРУ ТӨЛЕМІН ЖҮРГІЗУ НЕГЕ КӘРІР КЕЛТІРУ МЕРЗІМІ ЖӘНЕ ТОҚТАТУ ШАРТТАРЫ

14.1. Сақтандыру жағдайы туралы хабарламаны алғаннан кейін Сақтандырушы:

14.1.1. сақтандыру жағдайының мән-жайларын анықтауға міндетті;

14.1.2. сақтандыру жағдайына қатысты барлық құжаттарды алғаннан кейін сақтандыру төлемінің мөлшерін есептеуге міндетті;

14.1.3. сақтандыру төлемін барлық қажетті құжаттарды алған күннен бастап 30 күн ішінде (демалыс және мерекелік күндерді қоспағанда) Сақтанушының банктік шотына (немесе Сақтанушының өтініші бойынша басқа тұлғаға) аудару арқылы жүргізуге немесе сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартуға міндетті, бұл туралы Сақтанушыға жазбаша түрде себептерін түсіндіріп хабарлау қажет.

14.2. Сақтандырушы сақтандыру төлемін кейінге қалдыруға құқылы, егер:

14.2.1. Сақтанушының сақтандыру төлемін алуға құқықтылығына күмән туындаса – қажетті дәлелдер ұсынылмайынша немесе сот шешімі (сот үкімі, қаулысы) шығарылмайынша;

14.2.2. ішкі істер органдары Сақтанушыға (немесе Контрагентке) қатысты қылмыстық іс қозғап, зиянның туындауына себеп болған жағдайларды тергеп жатқанда – тергеу аяқталғанға дейін.

14.3. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүргізуден бас тарту негіздері:

14.3.1. Сақтанушының сақтандыру жағдайының орын алуына бағытталған қасақана әрекеттері;

14.3.2. Сақтанушының сақтандыру жағдайымен тікелей себептік байланыстағы қасақана қылмыстық әрекеті.

15. САҚТАНДЫРУ ШАРТЫН ТОҚТАТУ ЖӘНЕ УАҚЫТЫНАН БҰРЫН БӨТЕН ЖОЮ ШАРТТАРЫ

15.1. Сақтандыру шартының әрекеті тоқтатылады:

- сақтандыру шартының мерзімі аяқталған күннің 24:00 сағасында;
- сақтандыру төлемі сақтандыру сомасының көлемінде жасалған жағдайда;
- келісім-шарт бойынша кезекті сақтандыру төлемі белгіленген мерзімде төленбеген жағдайда, 24:00 сағасында, төлемді орындау күні ретінде тараптар келіскен;
- сақтандыру шартында қарастырылған басқа жағдайларда.

15.2. Сақтандыру шартын уақытынан бұрын тоқтату үшін бастамашы тарап басқа тарапты жазбаша түрде хабардар етуге міндетті, егер:

- сақтандыру объектісі жойылған;
- Сақтанушы мүлктік сақтандыру объектісін сатты немесе берді, және Сақтандырушы Сақтанушыны ауыстыруға қарсы болса, ал сақтандыру шартында өзгеше қаралмаған;
- сақтандыру жағдайының орын алу мүмкіндігі жойылған және сақтандыру тәуекелі басқа жағдайлардан тоқтаған;
- Сақтандырушының өз еркімен таралуы.

Бұл жағдайларда сақтандыру шарты, сақтандыру шартын тоқтатудың негізі ретінде қарастырылған жағдай пайда болған сәттен бастап тоқтатылған болып есептеледі, және мүдделі тарап басқа тарапты дереу хабардар етуге міндетті.

Бұл жағдайларда Сақтандырушы сақтандырудың әрекет еткен мерзіміне сәйкес сақтандыру премиясының бір бөлігін алуға құқылы. Толық емес календарлық ай толық ай ретінде есептеледі.

15.3. Сақтандыру премиясының бір бөлігін қайтару тек сақтандыру премиясы толық төленген және сақтандыру төлемдері жасалмаған жағдайда жүзеге асырылады. Қайтарым мөлшері мына формула бойынша есептеледі:

$$\text{СП воз.} = \text{СП упл.} - (\text{СПупл.} * \text{К}), \text{ қайда:}$$

СП воз. – қайтаруға тиісті сақтандыру премиясының бөлігі;

СП упл. – төленген сақтандыру премиясы;

К — сақтандыру шартының күшінде болған ай санына сәйкес коэффициент (бұған толық емес күнтізбелік ай толық ай ретінде есептеледі);

К — 1-кестеге сәйкес, осы Ереженің 3.5-тармағына сәйкес анықталады.

15.4. Сақтандыру шарты Сақтандырушының өтініші бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайда, Сақтандырушы Сақтанушыға төленген сақтандыру премияларын шарт күшінде болмаған кезеңге қайтарып береді, бірақ істерді жүргізу шығындары (сақтандыру премиясының 30%-ы) және осы объектіге қатысты шарт бойынша жасалған сақтандыру төлемдері шегеріледі.

15.5. Сақтандыру шарты Сақтандырушының өтініші бойынша мерзімінен бұрын тоқтатылған жағдайда, ол Сақтанушыға төленген сақтандыру премияларын шарт күшінде болмаған кезеңге қайтарып береді, бірақ жалпы сақтандыру премиясының 30%-ын құрайтын істерді жүргізу шығындары және осы объектіге қатысты шарт бойынша жасалған сақтандыру төлемдері шегеріледі. Егер Сақтандырушының талаптары Сақтанушының шарт талаптарын орындамауы/дұрыс орындамауы себепті туындаса, Сақтандырушы Сақтанушыға төленген сақтандыру премияларын қайтармайды.

16. ДАУ-ТАЛАСТАРДЫ ШЕШУ РЕТІ

16.1. Сақтандыру шарты бойынша даулар келіссөздер арқылы шешіледі. Келісімге келмеген жағдайда – Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында белгіленген тәртіппен сот арқылы шешіледі.

17. ҚОСЫМША ШАРТТАР

17.1. Тараптардың келісімі бойынша, осы Ережеге сәйкес жасалатын сақтандыру шартына Қазақстан Республикасының заңнамасының талаптарына қайшы емес ерекше шарттар (сақтандыру ескертпелері, анықтамалар, ерекшеліктер және т.б.) қосылуы мүмкін.